

**Regionalni vodovod
Crnogorsko primorje**

**IZVJEŠTAJ O RADU ODBORA
DIREKTORA DOO „REGIONALNI
VODOVOD CRNOGORSKO
PRIMORJE”
ZA 2022. GODINU**

FEBRUAR 2023.

Odbor direktora DOO „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“, kao organ upravljanja Društvom, podnošenjem ovog Izvještaja ima za cilj kratko predstavljanje svojih aktivnosti u protekloj godini.

DOO „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ kontinuirano ispunjava svoju glavnu misiju koja suštinski podrazumijeva obezbjeđenje dovoljnih količina vode izuzetno visokog kvaliteta svim stanovnicima i posjetiocima Crnogorskog primorja kojih je, iz godine u godinu, sve više. Dakle, djelovanje ovog Društva u značajnoj mjeri utiče na generalni ishod turističke sezone, te je, stoga, veoma važno bilo preduzeti sve konkretne mjere na zaštiti vodoizvorišta Bolje Sestre sa kojeg se regionalni vodovodni sistem napaja, svakako uz podršku resornog ministarstva i svih relevantnih institucija u čijoj je nadležnosti briga i očuvanje vode kao resursa budućnosti. Odbor direktora je naslijedio mnoge probleme iz ranijeg perioda koje pokušava riješiti u skladu sa zadatom ulogom i zakonskim propisima.

Saglasno Zakonu o privrednim društvima, Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja Društvom. Odbor direktora DOO „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ je u 2022. godini, shodno odredbama zakona, Statuta Društva i Poslovnika o radu Odbora direktora, održao 11 redovnih i 17 elektronskih sjednica, u skladu sa članom 164 Zakona o privrednim društvima, a koji takođe propisuje da se sjednice odbora direktora mogu održati i elektronskim putem. Odbor direktora je u izvještajnom periodu donio ukupno 108 odluka (vidjeti *Prilog 2*).

Funkcija Predsjednika Odbora direktora je profesionalna i Predsjednik ugovorom o radu zasniva svoj radni odnos. Statutom Društva određuje se broj članova Društva, kao i kriterijumi za imenovanje članova Odbora direktora. Odbor direktora je obavezan, kolegijalan organ koji odlučuje na sjednicama i sve odluke donosi u pisanom obliku.

Odbor direktora DOO „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ sastoji se od 5 članova. Rješenjem Vlade Crne Gore, br. 04-2668/4 od 3. juna 2021. godine, sastav aktuelnog Odbora direktora čine Zoran Lakušić, diplomirani inženjer mašinstva, predsjednik Odbora direktora, Jana Sekulić, diplomirani pravnik, mr Novica Tmušić, diplomirani inženjer šumarstva, Novica Bulatović, diplomirani ekonomista i Dušan Vukić, diplomirani pomorski inženjer. Novica Bulatović i Dušan Vukić podnijeli su ostavke na članstvo u Odboru direktora.

Postojeći broj članova i sastav Odbora direktora u cjelini je odgovarajući i omogućava ostvarivanje ključnih ciljeva ovog tijela koji obuhvataju efikasno vršenje funkcije kontrole i upravljačkih ovlašćenja. Svi imenovani članovi posjeduju odgovarajuća znanja i iskustva čime potvrđuju ispunjenost uslova za imenovanje u sastav Odbora direktora.

Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja Društvom čije odluke izvršavaju izvršni direktor i rukovodioci funkcionalnih cjelina. Odbor direktora je kolektivno tijelo i njime rukovodi predsjednik. Nadležnosti Odbora direktora uređene su Zakonom o privrednim društvima. Odbor direktora je odgovoran za utvrđivanje strategije i poslovnih prioriteta Društva, kao i za usmjeravanje i kontrolisanje rada menadžmenta. U suštini, uloga Odbora direktora jeste da usmjerava, donosi strateške odluke i postavlja okvire upravljanja, a ne da neposredno rukovodi Društvom.

Odbor direktora vršio je unutrašnji nadzor nad poslovanjem Društva, te je, s tim u vezi, nadležnostima Odbora direktora obuhvaćena i organizacija unutrašnjeg nadzora u Društvu, koja podrazumijeva donošenje odgovarajućih akata Društva kojima se uređuju način sprovođenja nadzora i organizacija rada unutrašnjeg nadzora poslovanja.

Odbor direktora usvajao je finansijske i druge izvještaje i podnosio ih osnivaču. U sklopu ovih nadležnosti, kao i nadležnosti koje se odnose na sprovođenje nadzora nad menadžmentom Društva, Odbor direktora je bio u obavezi i da se stara da izveštaji sadrže sve informacije propisane zakonima koji uređuju privredna društva.

U vršenju svoje funkcije, Odbor direktora je realizovao brojne aktivnosti kroz niz radnji i preduzetih mjera, razmatranje brojnih materijala, dokumenata, izvještaja, informacija, pregleda i analiza, kako onih od strateškog značaja za kompaniju, tako i iz oblasti tekućeg poslovanja.

Za dobro korporativno upravljanje bitan je djelotvoran, profesionalan i nezavisan Odbor direktora Društva koji djeluje u najboljem interesu društva i njegovih akcionara. On utvrđuje strategiju društva, štiti prava akcionara, nadzire izvršne organe i finansijske poslove društva.

Na svim sjednicama vođena je konstruktivna rasprava i otvoren dijalog po svim tačkama dnevnog reda, a sve u cilju poboljšanja poslovanja, rješavanja tekućih i potencijalnih problema i, uopšte, postizanja boljih rezultata na svim nivoima rada u Društvu.

Članovi Odbora direktora upravljali su poslovanjem Društva sa pažnjom dobrog privrednika, u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu Društva i poštujući pravila struke. Odluke su donosili striktno se vodeći principom da davanja izvan poslovanja Društva ne smiju ugroziti interese Društva. Sva imovina Društva upotrebljavala se za legitimne poslovne ciljeve.

Kada je riječ o sjednicama i administrativnim pitanjima, Poslovníkom o radu Odbora direktora, bliže se određuje način rada i odlučivanja, kao i prava i dužnosti članova Odbora direktora.

Poslovníkom o radu Odbora direktora je bliže uređen način rada i odlučivanja Odbora direktora u ostvarivanju prava i dužnosti. Poziv za sjednicu Odbora direktora, sa odgovarajućim materijalom, dostavlja se u pisanoj formi članovima Odbora direktora, neposredno, putem pošte ili elektronskim

putem. Navedeno se takođe dostavlja i izvršnom direktoru i licima koja treba da prisustvuju sjednici, u propisanom roku.

U skladu sa utvrđenim procedurama, sjednice Odbora direktora organizovale su se i održavale uz pripremljen dnevni red i dostavljanje kompletnih materijala za predložene tačke dnevnog reda u rokovima koji omogućavaju blagovremenu pripremu članova Odbora direktora za aktivno učešće. Kvalitetu rada Odbora direktora doprinosilo je učešće izvršnog direktora i menadžmenta Društva, koji su Odboru direktora dostavljali izvještaje sa informacijama o poslovanju Društva. Dužina trajanja sjednica je bila adekvatna s obzirom na problematiku razmatranih pitanja.

Zapisnici sa održanih sjednica Odbora direktora su precizni i sadrže detaljan opis izlaganja učesnika u raspravi po svakoj tački dnevnog reda. Donijete odluke Odbora direktora su adekvatno dokumentovane i arhivirane. Sjednice Odbora direktora održavale su se u Upravnoj zgradi Društva, u prostorijama Društva na Bolje sestrama, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. U izvještajnom periodu obezbjeđeni su adekvatni uslovi za održavanje sjednica Odbora direktora.

Obaveza lojalnosti u izvještajnom periodu je bila od najvećeg značaja za sistem upravljanja i u osnovi je imala djelotvorne implementacije ključnih pitanja korporativnog upravljanja – na primjer, zaključenja pravnih poslova s povezanim licima i utvrđivanja politike naknada. Obaveza lojalnosti zahtijevala je da članovi Odbora direktora vrše svoja ovlašćenja u interesu Društva kao cjeline. Ukratko, članovi odbora nijesu dozvolili da lični interesi preovladavaju nad interesima Društva.

Odbor direktora formirao je komisije predviđene zakonskim propisima i preporukama kodeksa korporativnog upravljanja, sa ciljem delegiranja poslova, obavljanja detaljnih analiza o raznim pitanjima i davanja preporuka, koje obično usvaja Odbor direktora. Odbor direktora je u cilju poboljšanja efektivnosti rada i djelotvornosti nadzora, kao i radi unaprjeđenja kvaliteta odlučivanja, obrazovao komisije u skladu sa zakonom.

Sve složenije poslovno okruženje neminovno vodi ka povećanju zahtjeva i odgovornosti, kako Odbora direktora kao cjeline, tako i članova pojedinačno. Komisije Odbora direktora mnogi smatraju njegovim ključnim sredstvom za suočavanje sa ovim izazovima i njihovim djelotvornim savladavanjem. Komisije su predstavljale savjetodavne i pomoćne organe Odbora direktora.

Odbor direktora zadržava punu odgovornost za delegirana pitanja. Komisije omogućavaju članovima Odbora direktora da se usmjere na konkretne oblasti, između ostalog, i one za koje su posebno stručni. Komisije dostavljaju izvještaje Odboru direktora i filtriraju prijedloge posloводства, koji onda postaju strateška pitanja koja se dostavljaju Odboru direktora na odlučivanje.

Primarni zadatak tih komisija bio je da se bavi osjetljivim funkcijama u djelokrugu rada Odbora direktora. Zakon o privrednim društvima, (u daljem tekstu ZPD), nalaže svakom društvu da ima komisije. ZPD ostavlja mogućnost obrazovanja i drugih komisija, od kojih posebno uređuje poslove koje obavljaju komisija za imenovanja i komisija za naknade. Odbor direktora je formirao sljedeće komisije: Komisiju za usaglašavanje normativnih akata Društva sa zakonom i drugim propisima, Komisiju za planiranje, kontrolu i izvršenje Plana javnih nabavki, Komisiju za imenovanja, Komisiju za naknade, Komisiju za davanje sponzorstava, donacija i pomoći i Komisiju za kontrolu primjene normativnih akata.

U okviru djelokruga svoga rada, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima i Poslovníkom o radu Odbora, Odbor je vršio kontrolu tačnosti finansijskih izvještaja, upravljao razvojem Društva i strategijom i nadziranjem izvršnog direktora i administracije Društva, vodio poslove u vezi prijedloga odluka i kontrolu njihovog sprovođenja, kao i odlučivao o drugim pitanjima u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, osnivačkim aktom i statutom društva.

Odbor direktora podnio je Osnivaču Godišnji izvještaj o realizaciji godišnjeg plana rada, usklađenosti poslovanja Društva sa zakonom i drugim propisima, kvalifikovanosti i nezavisnosti revizora Društva u odnosu na Društvo, zaključenim ugovorima, rezultatima poslovanja Društva, kao i ukupnoj finansijskoj poziciji u kojoj se Društvo nalazi, sa opisom glavnih rizika kojima je Društvo izloženo, uključujući i sve važnije poslovne događaje koji su se pojavili po isteku poslovne godine, informaciju o očekivanom razvoju Društva u budućnosti i drugo.

Uzimajući u obzir izazove tekuće nelikvidnosti, ključni pokazatelji poslovanja ispunjeni su sa relativno dobrom ocjenom. Društvo nije moglo iz redovnih aktivnosti samostalno da finansira postojeće anuitete prema crnogorskim bankama, kao ni vraćanje duga, kao davaocu kreditne garancije – državi CG. Zbog toga se moralo zadužiti kod domaćih poslovnih banaka.

U posmatranom izvještajnom periodu, članovi Odbora direktora su vršili kontrolu poslovanja Društva kroz razmatranja Izvještaja o analizi tromjesečnih rezultata sa predviđenim planom poslovanja Društva, a kojima su obuhvaćena i pitanja vezana za poslovanje, prihode i finansijsko stanje Društva, rentabilnost poslovanja Društva, ključne poslove i poslovne događaje koji su od većeg značaja za poslovanje i likvidnost Društva, praćenje trendova u zemljama regiona, status realizacije vizije razvoja Društva, i druga značajna pitanja koja se odnose na poslovanje Društva.

Odbor direktora analizirao je rizike poslovanja. Shodno članu 5 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Službeni list CG“, br. 75/18), rizik je mogućnost nastupanja događaja koji može negativno uticati na ostvarivanje postavljenih ciljeva Društava.

Kako rizik predstavlja mogućnost nastanka događaja koji može nepovoljno uticati na ostvarenje postavljenih ciljeva Društva, kao i sve što predstavlja prijetnju ostvarivanju tih ciljeva, usljed donošenja pogrešnih odluka zbog nepouzdanog finansijskog izvještavanja ili, pak, neblagovremenog reagovanja na izmijenjene okolnosti u procesu rada, svi sektori/sluzbe, identifikovali su rizike i ažurirali postojeći registar rizika svoje organizacione jedinice u datim okolnosti (promjena propisa, izmjena određenih pravilnika, nova saznanja u vezi sa otklanjanjem pojedinih rizika ili umanjnjem njihovog učinka i vjerovatnoće za pojavu rizika).

Prilikom identifikacije rizika polazilo se od utvrđenih ciljeva Društva (strateških, godišnjih i operativnih), zakonitosti poslovanja, ekonomičnosti, efektivnosti i efikasnosti korišćenja sredstava, blagovremenog izvještavanja i zaštite imovine, obaveza i drugih resursa u slučaju neodgovornog upravljanja, neopravdanog trošenja i korišćenja sredstava, kao i nepravilnosti i prevara.

Upravljanje rizicima u Društvu obuhvata postupak identifikacije, procjene i praćenja događaja koji mogu negativno uticati na ostvarenje utvrđenih i postavljenih ciljeva Društva, kao i preduzimanje potrebnih mjera radi smanjenja rizika do nivoa razumne uvjerenosti da će ciljevi biti ostvareni.

Cilj upravljanja rizicima jeste da se smanji obim neizvjesnosti koje bi mogle biti prijetnja uspješnosti rada Društva, jer bi, u suprotnom, moglo doći do situacije da se za otklanjanje posljedica moraju utrošiti značajna sredstva i vrijeme.

Jedna od najboljih praksi koja se navodi u propisima o korporativnom upravljanju nalaže da korporativno rukovodstvo predviđa i upravlja rizicima pred kojima se preduzeće može naći. Rizici

se preuzimaju sa ciljem ostvarivanja dobiti. Odbor direktora je identifikovao, ocjenjivao, objelodanjivao i sanirao sve rizike nastale u procesu poslovanja.

Odbor direktora usvojio je Izvještaj o identifikovanim rizicima i preduzetim mjerama za njihovo smanjenje. Usvojenim Registrom rizika i praćenjem realizacije izvršena je koordinacija aktivnosti na uspostavljanju procesa upravljanja rizicima, u cilju upravljanja nesigurnostima koje bi mogle ugroziti ciljeve Društva.

Plan integriteta, cjelovitim i proaktivnim pristupom, sistematskom procjenom podložnosti rizicima, prihvatanjem i sprovođenjem adekvatnih mjera, omogućava da se na kontrolisan način prihvata i sprovodi puna odgovornost za lični integritet, kako bi se dodatno unaprijedile i ojačale mjere za efikasnije sprječavanje i suzbijanje korupcije, te drugih nezakonitih i neetičkih pojava.

Zajedničkim pristupom i upravljanjem znanjem, razmjenom iskustava i dobre prakse, Planom integriteta razvijaju se procedure preko kojih se jačaju kapaciteti, efikasnost i otpornost na mogućnost nastanka i razvoja korupcije, drugih nezakonitih i neetičkih ponašanja. Odbor direktora usvojio je informaciju o realizaciji Plana integriteta.

Kvalitet saradnje Odbora direktora i izvršnog direktora, kao visoko profesionalnih organa upravljanja, nije bio zadovoljavajući, posebno u periodu rada bivšeg izvršnog direktora Josipa Đuraškovića, tokom kojeg nijesu na adekvatan način preduzimane mjere koje bi obezbijedile stabilnost poslovanja Društva.

Obaveza izvršnog direktora je da izvršava odluke Odbora direktora, shodno Zakonu o privrednim društvima, a ne da vrši nadzor nad radom Odbora direktora i obesmišljava postojanje istog.

Odbor direktora je, u skladu sa zakonskim propisima, posebno Zakonom o privrednim društvima i Statutom Društva, ukazivao izvršnom direktoru na činjenicu da su njegove nadležnosti da predlaže Odboru direktora sve ono što je u interesu Društva, da je kao izvršni direktor privrednog društva u većinskom državnom vlasništvu sa javnim interesom, dužan da postupa sa pažnjom dobrog privrednika, kao i da izvršava odluke Odbora direktora.

Nasuprot tome, bivši izvršni direktor Josip Đurašković, nije predlagao mjere i aktivnosti, niti izvršavao odluke Odbora direktora u produženom trajanju od preko 6 mjeseci.

U dosadašnjem radu, Odbor direktora je pružao bezrezervnu podršku i pomoć u radu bivšem izvršnom direktoru Josipu Đuraškoviću, međutim, kako je izostalo izvršavanje odluka Odbora direktora od strane bivšeg izvršnog direktora, došlo je do kršenja zakona i normativnih akata. Odbor direktora je bio prinuđen da, i u ovom slučaju kao i do sada, postupa shodno Zakonu i aktima Društva, te donese adekvatne odluke iz svojih nadležnosti kako bi se omogućilo poslovanje Društva u normalnim uslovima.

Ovakvim postupanjem, odnosno, neizvršavanjem Odluka Odbora direktora, bivši izvršni direktor Josip Đurašković, pokazao je nepoznavanje zakonskih nadležnosti i obaveza koje ima kao izvršni direktor Društva.

Zakonska obaveza izvršnog direktora je da izvršava odluke Odbora direktora. To je izrazita i imperativna norma Zakona o privrednim društvima iz koje proizilazi da su se neizvršavanjem tih obaveza stekli uslovi za dalja postupanja u skladu sa zakonskim ovlašćenjima Odbora direktora. Vodeći se tim principom i oslanjajući se na važeće odredbe Zakona o privrednim društvima, Odbor direktora je razriješio izvršnog direktora i imenovao novog vršioca dužnosti izvršnog direktora DOO „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“.

Smjernice, zahtjevi, nalozi i preporuke od strane Odbora direktora prema organu rukovođenja, bile su ne samo utemeljene na Zakonu, nego i usmjerene na poboljšanje transparentnosti i uspješnosti poslovanja našeg Društva. Takav stav najbolje ilustruje pravosnažna presuda Osnovnog suda u Cetinju P. broj 278/22, kojom je odluka ranijeg izvršnog direktora, Josipa Đuraškovića, o prestanku radnog odnosa zaposlene PURLIJA NIKICE, poništena kao nezakonita. Presuda suda u slučaju Nikice Purlije značajna je, ne samo u odnosu na zaštitu njenih prava, već i zbog toga što u meritumu potvrđuje da je odluka bivšeg direktora kojom je utvrdio prestanak njenog radnog odnosa, bila nezakonita, a da su Odbor direktora i novopostavljeni vršilac dužnosti izvršnog direktora, odnosno, izvršni direktor, postupali zakonito.

Imajući u vidu gore predočeni razvoj događaja, na hitnoj elektronskoj sjednici Odbora direktora održanoj 30. juna 2022. godine, sazvanoj na osnovu urgentnog dopisa ministarke Ane Novaković-Đurović broj: 04-355/22-419/2 od 21.06.2022. godine, razriješen je dužnosti izvršni direktor Josip Đurašković. U pomenutom dopisu Ministarke je zahtijevano da se u hitnom roku zakaže sjednica Odbora direktora na kojoj će se razmatrati postupanje izvršnog direktora Josipa Đuraškovića u odnosu na Zakon o privrednim društvima, opšte akte Društva, te odluke i zaključke Odbora direktora. U slučaju postupanja suprotno navedenim aktima, Odbor direktora ima nadležnost da razriješi izvršnog direktora shodno odredbama člana 21, stav 1 i 2, tačka 4 Statuta i člana 174, stav 3 Zakona o privrednim društvima, u vezi sa članom 266 Zakona o privrednim društvima.

Na XIV elektronskoj sjednici održanoj 30.06.2022. godine, donijeta Odluka br. 22-2605/5 kojom se Izvršni direktor DOO „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ Josip Đurašković razriješava prije isteka mandata, zbog nesprovođenja odluka Odbora direktora, zloupotrebe službenog položaja i nanošenja štete Društvu, a za vršioca dužnosti izvršnog direktora imenuje Borislav Ivanković.

Nakon objavljivanja konkursa za poziciju izvršnog direktora, shodno oglasu od 31.08.2022. godine, i sprovođenja odgovarajuće procedure u vezi sa imenovanjem izvršnog direktora, odlukom Odbora direktora br. 22-4015/3 od 27.09.2022. godine, Borislav Ivanković je imenovan za izvršnog direktora i zasnovao je radni odnos sa Predsjednikom Odbora direktora ugovorom o radu na određeno vrijeme br. 22-4052/6 od 30.09.2022. godine.

Važno je naglasiti da su Zakonom o privrednim društvima i Statutom Društva utvrđena i jasno razgraničena ovlaštenja i odgovornosti Predsjednika Odbora direktora i izvršnog direktora.

Upravljanje, u svojoj suštini, određuje pravac jednoj firmi ili državnom preduzeću. Globalno prihvaćene smjernice, standardi i najbolji praktični modeli rada definišu šta čini dobro upravljanje. Odbor direktora je poboljšanjem prakse upravljanja u Društvu unaprijedio sistem odgovornosti, a time se smanjio rizik da zaposleni izvrše prevaru ili da posluju u sopstvenu korist. Odgovorno ponašanje, zajedno s djelotvornim upravljanjem rizicima i internim kontrolama, omogućilo je prepoznavanje potencijalnih problema prije nego što je moglo da dođe do ozbiljnije krize, što je stvarilo povoljnije uslove za kontinuirani dugoročni razvoj Društva.

Odbor direktora vodio je računa o poštovanju principa korporativnog upravljanja. Sistem korporativnog upravljanja motivisao je članove upravljačkih organa, izvršnog direktora i rukovodioce, da sarađuju na implementaciji planova, kako bi bio ostvaren dugoročni poslovni razvoj Društva i sam cilj postojanja Društva. Odbor direktora proaktivno je promovisao poštovanje svih zakona, propisa i pravila, pobrinuo se za to da se ne primijene ništave ili rušljive odluke drugih organa Društva, i obezbjedio uredno vođenje poslovanja i finansijskih izvještaja.

Preporuke za unaprjeđenje korporativnog upravljanja date su u okviru prezentacije izrađene od strane eksperta Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj (EBRD), čiji je cilj poboljšanje kvaliteta upravljanja i korporativnog imidža Društva. Dobro korporativno upravljanje stvara vrijednost i smanjuje rizike, a EBRD primjenjuje poslovnu politiku da, kroz odgovarajući pristup i saradnju sa klijentima, doprinese unaprjeđenju korporativnog upravljanja u preduzećima u koja investira. Njihov pristup sastoji se u tome da nastoje shvatiti gdje neka kompanija stoji u domenu korporativnog upravljanja, naprave odgovarajuće poređenje nalaza sa najboljim praksama korporativnog upravljanja u zemlji i identifikuju njene slabosti, definišu Akcioni plan kako bi isti postao sastavni dio ugovora o saradnji, i, zatim vrše nadzor/pomoć u njegovoj implementaciji. Ostale aktivnosti obuhvataju jačanje internih kontrola (uključujući uvođenje interne revizije), plan sukcesije za ključne menadžere, unaprjeđenje informacija (o korporativnom upravljanju).

Uticaj Odbora direktora na poboljšanje imidža Društva je bio permanentan. Reputacija i imidž Društva predstavljaju integralni dio aktive, i, usvajanje Pravila o etičkom ponašanju zaposlenih i Etičkog kodeksa, efikasan je način da se saopšti važnost koju Društvo pridaje dobrim poslovnim praksama. Usvajanjem Pravila o etičkom ponašanju zaposlenih i Etičkog kodeksa od strane Odbora direktora, razvija se korporativna kultura zasnovana na zajedničkom skupu vrijednosti i naglašavanju korporativne vrijednosti, te ističe posvećenost Društva etičkom ponašanju.

Članovi Odbora direktora su branitelji korporativnih vrijednosti koji podržavaju dobre prakse, kao što su izbjegavanje konflikta interesa i strogo obraćanje pažnje na obaveze i odgovornosti, oslanjajući se na odgovarajuću stručnost, uključujući sopstvenu.

Korporativno upravljanje podrazumijeva strukture i procedure usmjeravanja i kontrole preduzeća, kao i procese koje Odbor direktora koristi u praćenju i nadzoru rukovodilaca u sklopu svojih obaveza, u koje spada i odgovornost prema osnivaču za vođenje preduzeća i njegovo poslovanje. Odbor direktora je slijedio Principe korporativnog upravljanja, koji detaljnije definišu korporativno upravljanje kao interna sredstva pomoću kojih se vode i kontrolišu društva, a koja obuhvataju grupu odnosa između menadžmenta društva, Odbora direktora i drugih nosilaca interesa. Korporativno upravljanje obezbeđuje i strukturu kroz koju se postavljaju ciljevi Društva i utvrđuju sredstva za dostizanje tih ciljeva i praćenje učinka. Dobro korporativno upravljanje treba da pruži odgovarajuću stimulaciju menadžmentu i članovima Odbora direktora, kako bi slijedili ciljeve koji su u interesu Društva i omogućili efikasan nadzor, time podstičući Društvo da efikasnije koristi svoje resurse.

Kroz korporativno upravljanje, Odbor direktora se fokusirao na strukturu i procese u Društvu radi obezbjeđenja nepristrasnosti, transparentnosti i odgovornosti u korporativnom ponašanju.

Odbor direktora imao je centralnu ulogu u sistemu korporativnog upravljanja. Odbor direktora je određivao strategiju i poslovne prioritete Društva, uključujući godišnji finansijski plan i plan poslovanja, usmjeravao i kontrolisao učinak menadžmenta. Djelovao je u interesu Društva, štiti prava svih zaposlenih, nadgledao rad izvršnog direktora i menadžmenta, i vršio unutrašnji nadzor nad poslovanjem društva. Pokazalo se da je efikasan i stručan Odbor direktora suštinski važan za implementaciju dobre prakse korporativnog upravljanja.

Konkretnije, Odbor direktora angažuje i otpušta izvršnog direktora, prati poslovanje preduzeća, usvaja finansijske izvještaje, odlučuje o naknadama i bonusima rukovodilaca, ocjenjuje i planira potencijalne rizike, te donosi druge odluke.

Odbor direktora upozoravao je na dužnosti prijavljivanja poslova u kojima postoji lični interes i zabrana konkurencije. Upozoravao je na konflikt interesa koji postoji u svim situacijama kada lični interes zaposlenih na bilo koji način utiče na interes Društva kao cjeline. Radi se o pojavi kada zaposleni preduzima radnje ili ima interese koji mogu otežavati njegov posao ili onemogućavati ga da svoj posao obavlja objektivno i efikasno.

U radu Društva, posebna pažnja je u kontinuitetu bila posvećivana očuvanju kvaliteta i kvantiteta vode koja se zahvata sa izvorišta Bolje Sestre. S tim u vezi, vrše se konstantne provjere kvaliteta i kvantiteta vode izvorišta, ali i pojačani nadzor nad zonama sanitarne zaštite kako bi se evidentirale sve nedozvoljene radnje, a sa krajnjim ciljem zaštite resursa kojim Društvo raspolaže i koji je od nemjerljivog značaja za normalno funkcionisanje života na Crnogorskom primorju. Tokom prethodnog perioda konstatovan je trend pada izdašnosti izvorišta koji je naročito izražen od 2017. godine pa nadalje, dok je posljednjih godina došlo do drastičnog pada izdašnosti u odnosu na prethodni period.

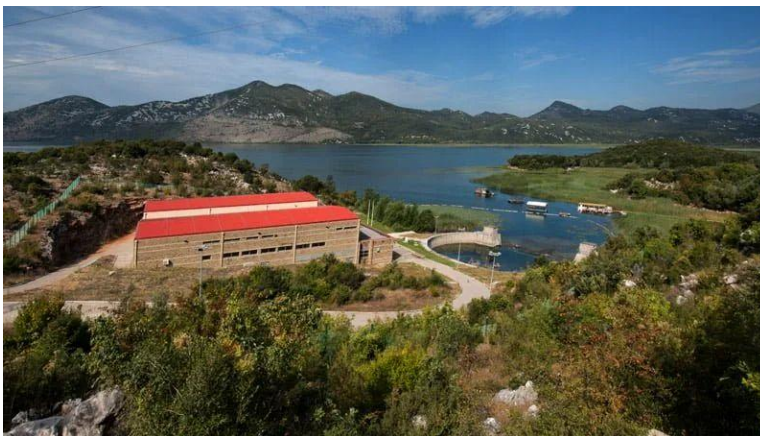
Odbor direktora usvojio je Hidrogeološku analizu izdašnosti vodoizvorišta Bolje Sestre, uz zaključak da nadležne institucije, shodno svojim ingerencijama, hitno postupe i zaustave sve aktivnosti u koritu rijeke Morače, na potezu od ušća rijeke Sitnice do Vukovačkog mosta, tj. u okviru Druge zone zaštite izvorišta Bolje Sestre, kako bi se, shodno ovoj Analizi koju je Društvo realizovalo iz granta EBRD, korito rijeke Morače na ovom potezu vratilo u prvobitno stanje.

Odbor direktora i menadžment Društva omogućili su nastavak ranijih investacionih projekata - realizaciju Projekta izgradnje moderne saobraćajnice Tivat - Jaz, sa novim magistralnim cjevovodom u dužini od 16 km, koji se, takođe, realizuje uz podršku EBRD.

Odbor direktora bavio se realizacijom studije Tehno – ekonomska studija proširenja vodozahvatnih (izvorišnih) kapaciteta koja predstavlja posljednji i najvažniji tehnički dokument koji je proizvod ugovorenog posla između Regionalnog vodovoda (RV), i Geoprojekta d.o.o. (GP)

sa partnerima Aquaterra Graz (AQ) i Gea Protekta (GPA), kao tima za sprovođenje projekta. Sa aktivnostima se započelo u januaru 2021. godine, a završeno je aprila 2022. godine. Radi se o projektu prekogranične saradnje koji se finansira iz IPA fondova: **Monitoring, kontrola i zaštita izvorišta Bolje Sestre** (Ugovor RV br. 20-4383/8), kao dio **CrossWater** projekta, koji uključuje partnere iz Italije, Albanije i Crne Gore.

Opšti cilj IPA projekta je „*promovisanje ekonomskog rasta i intenziviranje saradnje u oblasti južnog Jadrana zajedničkom akcijom domaćih i regionalnih institucija i neprofitnih aktera, kao i osnaživanje pametnog, inkluzivnog i održivog razvoja*“. Implementacija ovog projekta uveliko će doprinijeti poboljšanju kvaliteta vodnosnabdijevanja i jačanju kapaciteta Društva. Aktivnosti opisane u Projektnom zadatku su nešto što je nedostajalo od samog početka rada sistema i predstavlja osnovnu podlogu za njegov dalji kontinuirani rad.

Tri glavne grupe aktivnosti su:

1. uspostavljanje mreže monitoringa podzemnih voda i padavina,
2. uspostavljanje treće zone sanitarne zaštite regionalnog vodoizvorišta Bolje Sestre,
3. izrada Tehno-ekonomske studije o tehničkim rješenjima proširenja vodozahvatnih kapaciteta sistema regionalnog vodossnabdijevanja.

Strategija za implementaciju projekta zasniva se na poboljšanju situacije sa vodom i prevazilaženju problema manjka relevantnih podataka, kao i stabilizaciji registrovanog rekordnog sniženja proticaja i potrebi proširenja izvorišnog kapaciteta. U okviru Početnog izvještaja (*Inception Report*) razmotreni su glavni zadaci /teme: granice sliva, porijeklo podzemne vode, bilans voda, dodatni izvori.

Važno je napomenuti da je Društvo je prioritarno radilo na analiziranju kapaciteta vodoizvorišta Bolje Sestre i intenzivno pokušava naći rješenje za evidentirano smanjenje izdašnosti ovog strateški važnog resursa za opštine Crnogorskog primorja, pa i za cjelokupnu ekonomiju Crne Gore.

Kako je potreba za izbjegavanjem posljedica eskalacije problema smanjenja kapaciteta izvorišta jedan od prioriteta u radu Odbora direktora, sa stranim partnerima pristupilo se izradi dvije studije koje su dale naučnu osnovu za postupanje u budućem periodu.

To su Izrada Plana upravljanja vodnim resursima za potrebe Regionalnog vodovoda, procijenjene vrijednosti oko 180.000€ koja se finansirala iz granta Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj, i studija *Monitoring, kontrola i zaštita regionalnog vodoizvorišta Bolje Sestre*, procijenjene vrijednosti oko 230.000€, koja se finansirala iz pretpripravnih fondova Evropske Unije (IPA). Iz IPA fondova takođe se finansira nabavka i instalacija opreme za monitoring kvaliteta vode i formiranje mreže monitoring stanica procijenjene vrijednosti oko 98.000 €.

Imajući u vidu značaj izvorišta Bolje Sestre za ukupan društveno-ekonomski razvoj Crne Gore, a u cilju ispitivanja svih mogućih uzroka, kao i davanja preporuka za prevazilaženje nastalog problema, neophodno je nastaviti sa daljim kompleksnim istraživanjima, radi upotpunjavanja cjelokupne slike vezane za datu problematiku.

S tim u vezi, pored planirane realizacije studija u okviru projekata sa međunarodnim finansijskim institucijama, direktno se istražuju prirodni i antropogeni uticaji na režim izdašnosti vodoizvorišta Bolje Sestre od strane Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, u Crnoj Gori, najkompetentnije i stručno-kadrovski osposobljene institucije. Zavod posjeduje ekspertsku znanja,

kao i podatke sa hidrometeoroloških i monitoring stanica, koji su na raspolaganju za period praktično od samog osnivanja Zavoda, i koji se mogu, kao takvi, sistemski elaborirati na naučnoj osnovi.

Eksperti Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore konstatovali su da se pad izdašnosti ne može samo pripisati klimatskim promjenama, već i antropogenom uticaju, a posebno imajući u vidu problem nelegalne eksploatacije pijeska i šljunka u koritu rijeke Morače, u drugoj zoni sanitarne zaštite izvorišta Bolje Sestre. Taj izazov, koji se odnosi na nelegalnu eksploataciju pijeska i šljunka, može ugroziti kapacitet samog izvorišta i izuzetan kvalitet vode, koja se bez ikakvog tretmana, uz obaveznu dezinfekciju, direktno distribuira potrošačima na Crnogorskom primorju.

Stručne ekipe Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore su vršile hidrometrijska mjerenja i praćenje izdašnosti vodoizvorišta Bolje Sestre još od sprovođenja istražnih radova (2005. godine), i u čitavom periodu nakon puštanja u rad regionalnog vodovodnog sistema za Crnogorsko primorje.

Nakon intenzivnijeg trenda pada izdašnosti izvorišta, od 2016. godine, povećan je broj mjerenja i, shodno tome, do danas je izvršeno preko 50 mjerenja koja su vršena periodično, obično u ljetnjim i jesenjim mjesecima, kada je prihranjivanje minimalno, a gubici vode (poniranjem i isparavanjem) veliki.

Kao rezultat održanog sastanka sa Zaštitnikom imovinsko-pravnih interesa Crne Gore i predstavnicima drugih institucija zaduženih za zaštitu vodnih resursa, iniciranog od strane Odbora direktora zbog neadekvatne reakcije nadležnih državnih organa, pokrenute su aktivnosti u cilju rješavanja problema redukcije izdašnosti izvorišta Bolje Sestre.

Od strane Odbora direktora, Vladi Crne Gore dostavljena je Informacija koju je pripremlilo Društvo, u vezi ovog važnog pitanja koje ugrožava javni interes Društva.

Potreba za izbjegavanjem posljedica eskalacije problema smanjenja kapaciteta izvorišta je jedan od prioriteta u radu Odbora direktora, ali, u ovom slučaju, zavisi od postupanja nadležnih institucija, te, imajući u vidu značaj izvorišta Bolje Sestre za ukupan društveno-ekonomski razvoj Crne Gore, neophodno je da se, uz Društvo i naučnu zajednicu, u navedenu problematiku na sistemski način uključe svi relevantni državni organi koji su institucionalno zaduženi i odgovorni za stanje životne sredine i upravljanje vodama.

Od nemjerljivog je značaja integralan pristup svih zainteresovanih strana, a u cilju ispitivanja svih mogućih uzroka, kao i davanja preporuka za prevazilaženje nastalog problema. Dakle, potrebno je hitno nastaviti sa daljim kompleksnim istraživanjima radi upotpunjavanja cjelokupne slike vezane za datu problematiku. U slučaju da se nastavi sa nelegalnim aktivnostima eksploatacije pijeska i šljunka u Drugoj zoni sanitarne zaštite izvorišta i ako se nastavi trend sušnih godina, postoji realan izazov da ni struka neće moći garantovati da se neće osjetiti problemi u urednom

vodosnabdijevanjem na Crnogorskom primorju. Društvo čini sve da prije tog neželjenog ishoda, obezbijedi alternativno rješenje i preduzme mjere za sprječavanje daljeg urušavanja izvorišta koje će biti zasnovane na naučnim istraživanjima.

Odbor direktora ukazivao je na neophodnost da ova aktivnost, odnosno, rješavanje ovog pitanja, dobije sistemski karakter i prioritet, posebno sada kada su izvršene precizne stručne analize i predloženi zaključci i stavovi, koji su po prvi put u Crnoj Gori realizovani na naučnoj osnovi od strane Društva, zahvaljujući saradnji sa Evropskom bankom za rekonstrukciju i razvoj.

Odbor direktora je putem Službe za zaštitu imovine i lica poklanjao posebnu pažnju i vršio pojačani nadzor u zoni sanitarne zaštite vodoizvorišta u cilju praćenja i suzbijanja svih nedozvoljenih radnji, sa krajnjom namjerom zaštite izvorišta Bolje Sestre „koje je veoma značajno za normalno funkcionisanje života na Crnogorskom primorju“.

Nadležna služba Društva je od dolaska novog menadžmenta intenzivirala nadzor ovog područja i, u saradnji sa nadležnim organima, preduzimala urgentne mjere na zaustavljanju dalje devastacije korita rijeke Morače. Po podnešenim prijavama Društva, nadležni organi nijesu sproveli dalje radnje u skladu sa zakonom i svojim ovlašćenjima. Društvo je uputilo više od 150 dopisa nadležnim državnim organima i institucijama (Uprava policije, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Uprava za inspeksijske poslove, Uprava za vode, Glavni grad Podgorica – Gradonačelnik, Komunalna policija).

Odbor direktora u potpunosti je podržao reakciju Urbanističko-građevinske inspekcije, koja je napokon naredila da se uklone nelegalne separacije i objekti u selu Mahala, jer svojim aktivnostima ugrožavaju izvorište Bolje Sestre i kvalitet vode.

Obaveza je i izazov, kako svih nadležnih državnih organa, tako i cjelokupne zajednice, da u svojim domenima nastave sa sprovođenjem dosadašnjih mjera, kao i da se upotrebe sva raspoloživa zakonska sredstva koja će dati vidljive, mjerljive i dugoročne rezultate na rješavanju ovih izazova u cilju obezbijeđenja trajne zaštite vodoizvorišta Bolje Sestre, a time i održivog vodosnabdijevanja Crnogorskog primorja.

Potrebno je da se zajedničkim snagama prekine nelegalna eksploatacija šljunka i najzad stane na kraj devastaciji čije su posljedice pogubne po životnu sredinu, izvorište Bolje Sestre, i, naravno, po vodosnabdijevanje Crnogorskog primorja, od čijeg uspješnog funkcionisanja zavise i prihodi po osnovu ljetnje turističke sezone.

U rješavanje ovog problema svojim aktivnostima, uključio se i društveno angažovani medij PCNEN i novinar Vuk Vujisić, preko Portala Zumiraj.me, prve freelance platforme u Crnoj Gori. Sve to pokazuje istrajavanje u borbi Odbora direktora za zaštitu vodoizvorišta Bolje Sestre.

Na inicijativu Odbora direktora održan je okrugli sto, 26. oktobra 2022. godine, u hotelu CUE u Podgorici, čija tema je bila „Trenutno stanje i mogućnosti Regionalnog vodovoda, izazovi i šanse za budući održivi razvoj, u susret ljetnjoj turističkoj sezoni 2023. godine“.

Cilj je, prije svega, bio okupiti predstavnike relevantnih institucija iz vodovodnog sektora na Crnogorskom primorju, predstavnike opština, predstavnike resornog Ministarstva ekologije,

prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstva finansija, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, Nacionalnih parkova Crne Gore, ekspertskog tima obrađivača *Studije – Monitoring, kontrola i zaštita vodoizvorišta Bolje sestre*, i, naravno, medija, kako bi se zajednički došlo do konstruktivnih rješenja za neka od pitanja koja su od vitalnog značaja za održivost vodovodnog sektora na Crnogorskom primorju.

Teme koje su razmatrane na ovom skupu obuhvatile su prvenstveno problem pada izdašnosti vodoizvorišta Bolje Sestre i aktivnosti koje je neophodno preduzeti u cilju obezbjeđenja urednog vodosnabdijevanja Crnogorskog primorja tokom naredne turističke sezone, pitanje finansijske konsolidacije i održivosti društva u svjetlu opsežnih kreditnih obaveza koje opterećuju njegovo poslovanje, te iznalaženje načina da se, u saradnji sa državnim institucijama, kroz odgovarajuća zakonska rješenja, to pitanje uspješno riješi.

Generalni, suštinski, zaključak ovog skupa, jeste da se, isključivo kroz zajedničku saradnju, potpuni angažman i posvećenost svih institucija čije ingerencije obuhvataju zaštitu životne sredine i vodnih resursa, problem pada izdašnosti vodoizvorišta Bolje Sestre može prevazići.

Svi učesnici Okruglog stola pozdravili su napore Odbora direktora i menadžmenta Društva usmjerene na očuvanje kontinuiteta u snabdijevanju Crnogorskog primorja vodom za piće izuzetnog kvaliteta, kao osnovnog preduslova za uspjeh turističke sezone i ekonomski prosperitet cijele države.

Odbor direktora imao je intenzivnu saradnju sa brojnim državnim institucijama i Vladom Crne Gore, u prvom redu, resornim Ministarstvom ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, zatim,

Ministarstvom finansija, Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma, Zaštitnikom imovinsko-pravnih interesa, DOO „Zaštita prostora Crne Gore“, Upravom za vode, Agencijom za zaštitu životne sredine, Nacionalnim parkovima Crne Gore, Upravom za katastar i državnu imovinu, Nevladinim sektorom, Elektroprivredom Crne Gore, Željezničkom infrastrukturom Crne Gore, i drugima.

Na poziv predsjednika Vlade Crne Gore, Dritana Abazovića, predstavnici rukovodstva Društva, prisustvovali su sastanku u Vladi Crne Gore, 16.12.2022. godine.

U otvorenoj i konstruktivnoj razmjeni argumenta, Predsjednik Vlade Crne Gore, Dritan Abazović, podržao je napore i aktivnosti sadašnjeg rukovodstva na prevazilaženju tehničkih i finansijskih izazova sa kojima se ovo Društvo susreće prilikom obavljanja svojih djelatnosti i služenja javnom interesu.

Kao jednu od dodatnih mjera za finansijsku i tehničku održivost i stabilizaciju sistema regionalnog vodosnabdijevanja, Premijer i njegov tim su podržali prijedlog za hitnu izmjenu Zakona o regionalnom vodosnabdijevnju Crnogorskog primorja, u dijelu koji se tiče posebne naknade koja se naplaćuje na investicije koje se realizuju na području Primorja, počev od ukidanja izuzeća povlašćenih kategorija, preko ključa raspodjele iste, do trajanja roka kolekcije ove naknade.

Takođe, istaknuto je da će se pristupiti izradi metodologije za usklađivanje cijena vode za piće iz regionalnog vodovodnog sistema. Istovremeno je podržana inicijativa za pregovore sa EBRD o namjeni druge tranše odobrenog razvojnog kredita kojom bi se obezbjedila sredstva za realizaciju projekta dopunskog postrojenja za vodosnabdijevanje kapaciteta 500 l/s na lokalitetu „Malo blato” i planiranog projekta zaštite sanitarnih zona, kao i pronalaženje budžetskih sredstava za obezbjeđenje privremenog kontejnerskog postrojenja za obezbjeđenje vode za piće za sezonu 2023. godine.

Predsjednik Vlade je pozdravio napore ovog Društva u poslovima zaštite vodoizvorišta od štetnog djelovanja nezakonite eksploatacije pijeska u koritu rijeke Morače i njenom priobalju, koje je nedvosmisleno dokazani uzrok opadanja izdašnosti izvorišta „Bolje Sestre”.

Ministarka ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ana Novaković - Đurović posjetila je Društvo u dva navrata.

Ciljevi posjeta bili su iznalaženje rješenja kada su u pitanju aktuelni problemi sa kojima se Društvo susreće u svom radu. Konkretnije, diskutovalo se o modalitetima i praktičnim rješenjima za sprječavanje restrikcija vode na Crnogorskom primorju u predstojećoj ljetnjoj turističkoj sezoni 2023. godine.

Istaknut je problem dugogodišnjeg trenda pada izdašnosti izvorišta „Bolje Sestre” (koji je nastao zbog klimatskih promjena i nelegalne eksploatacije pijeska u koritu rijeke Morače). Takođe, bilo je riječi i o aktuelnom problemu sa otpadom koji se odlaže na obalama rijeke Morače u Drugoj zoni sanitarne zaštite izvorišta Bolje Sestre.

Razgovaralo se i o zastoju u naplati posebne naknade od izgradnje i legalizacije objekata na Crnogorskom primorju, kao i o praksi oslobađanja hotela sa 4 i 5 zvjezdica od plaćanja ove naknade (po tom osnovu Društvo je izgubilo prihod od oko 5 miliona eura). Jedna od tema bila je i opterećenost Društva godišnjim ratama kredita (oko 4,8 miliona eura), a isto tako su predstavljene mjere i radnje koje Društvo planira preduzeti u domenu sprječavanja daljeg trenda pada izdašnosti izvorišta Bolje Sestre. Riječ je o postavljanju ustavne brane na rijeci Morači, koja bi, prema mišljenju eksperata hidro-geološke struke, mogla, ne samo da smanji trend pada, već i da značajno poboljša izdašnost izvorišta.

Takođe, predstavljeni su i planovi o izgradnji privremenog postrojenja na izvorištu Bolje Sestre za prečišćavanje dodatnih količina vode, koje bi se zahvatale iz neposrednog okruženja izvorišta,

kako bi se prevazišao potencijalni rizik od nedostatka vode za snabdijevanje Crnogorskog primorja tokom ljetnje sezone.

Ministrarka ekologije, prostornog planiranja i urbanizma Ana Novaković – Đurović, posebno je naglasila značaj ovog Društva za razvoj, kako Crnogorskog primorja, tako i države Crne Gore. Zbog ozbiljnosti problema sa kojima se Društvo suočava i hitnosti njihovih rješavanja, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma će u saradnji sa drugim ministarstvima, kao i sa Vladom Crne Gore, i svim ostalim nadležnim institucijama, nastaviti sa realizacijom predloženih mjera kako bi se za narednu ljetnju turističku sezonu obezbijedile potrebne količine vode, odnosno, započelo sa dugoročnim rješavanjem problema nedostajućih količina vode.

Generalni direktor Direktorata za ekologiju i klimatske promjene, mr Kemal Grbović, posjetio „Bolje Sestre” 19. novembra 2022. godine. Posjeta je organizovana u sklopu aktivnosti Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma na prikupljanju informacija o aktuelnom problemu devastacije korita rijeke Morače i ugrožavanja vodoizvorišta Bolje Sestre.

Gospodin Grbović je, shvatajući izuzetnu ozbiljnost situacije, izrazio spremnost da se u okviru svojih nadležnosti maksimalno angažuju oko svih pitanja od značaja za dalji opstanak regionalnog sistema vodosnabdijevanja Crnogorskog primorja i pruži punu podršku Društvu, kako bi se u najkraćem roku otklonili svi faktori i rizici koji mogu imati dalekosežne posljedice po njegovo poslovanje, a time, i po cjelokupni privredni razvoj Crne Gore, koji se u velikoj mjeri oslanja na investicije u turizmu, kao i prihode od ove privredne grane koji čine 25 % BDP-a Crne Gore.

Odbor direktora i menadžmento Društva su, u saradnji sa DOO „Zaštita prostora Crne Gore”, uz pokroviteljstvo Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, učestvovali u realizaciji akcije čišćenja i uređenja korita rijeke Morače na teritoriji prigradskog naselja Grbavci u Drugoj zoni sanitarne zaštite.

Sprovođenje ove akcije predstavlja dio šire aktivnosti koja ima za cilj realizaciju Projekta postavljanja privremenog pješčanog nasipa u koritu rijeke Morače, koja će se odvijati u dvije faze. Prva faza realizacije ovog projekta su aktivnosti na čišćenju i uređenju korita rijeke Morače i njenog obalnog područja od raznog otpada koji se nedozvoljeno odlaže, kao i uklanjanje svih nelegalno postavljenih privrednih objekata koji su u funkciji nelegalne eksploatacije pijeska i šljunka. Akcija treba u značajnoj mjeri da doprinese očuvanju kvaliteta vode izvorišta „Bolje Sestre” i preduslov je za realizaciju druge faze Projekta, koja podrazumijeva izgradnju pješčanog nasipa u koritu rijeke Morače.

U susret ljetnjoj sezoni 2023. godine, u Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, dana 26.09.2022. godine, održan je sastanak između predstavnika ovog Ministarstva, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Uprave za vode i DOO „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ u kojem je aktivno učešće uzeo i Odbor direktora.

Tema sastanka bila je *Obezbjedenje uslova za nastavak aktivnosti na rješavanju problema smanjenja izdašnosti izvorišta „Bolje Sestre“ i obezbjeđenja urednog vodosnabdijevanja Crnogorskog primorja za ljetnju sezonu 2023. godine.*

Odbor direktora DOO „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ je na svojoj XIII redovnoj sjednici, održanoj 27. septembra 2022. godine, nakon intenzivnih aktivnosti i sprovedene javne rasprave, u okviru koje je omogućeno svim zaposlenima da, kako pojedinačno, tako i organizovano u okviru Sindikalne organizacije, iznesu svoj stav, odnosno da daju svoje primjedbe i sugestije, jednoglasno usvojio prečišćeni tekst Prijedloga izmjena i dopuna Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kao i Prijedlog izmjena i dopuna Pravilnika o zaradama i drugim primanjima.

Odbor direktora je preduzimao aktivnosti na unaprjeđenju saradnje sa lokalnim vodovodnim preduzećima na Crnogorskom primorju, čiji je krajnji cilj bio obezbjeđivanje optimalnih uslova za isporuku vode za piće visokog kvaliteta stanovnicima i posjetiocima Crnogorskog primorja.

Odbor direktora, sa menadžmentom, je kroz stalan kontakt sa lokalnim vodovodnim preduzećima koordinirao ukupno vodosnabdijevanje iz regionalnog vodovodnog sistema, što je takođe dalo značajne rezultate, a odgovarajuće količine vode su isporučivane planiranom dinamikom. Najbolji primjer međusobne kooperacije je svakako saradnja sa lokalnim vodovodom Budva, tokom koje su, u tehničkom smislu, regionalni vodovodni sistem i sistem budvanskog vodovoda, funkcionisali kao jedan. Međusobna komunikacija je tekla glatko i na dnevnom nivou se usaglašavala potreba za vodom i preusmjeravali viškovi za potrebe drugih lokalnih vodovoda. Na ovaj način se obezbijedilo cca 30-35 l/s.

Društvo je u toku avgusta mjeseca, kad je najveća potražnja za vodom, isporučivalo 763 l/s, a što je 27 l/s više od količine koja je ugovorena sa lokalnim vodovodnim preduzećima. U toku ograničene isporuke nije bilo opasnosti od restrikcija, ali je bilo vidno da se vodosnabdijevanje vršilo na granici mogućeg. Količine isporučene vode u 2022. su na nivou 2021. i 2019. godine, a 20 % više nego 2020. godine.

Odbor direktora je na jednoj od svojih sjednica konstatovao da je, uprkos brojnim problemima, obezbijedeno uredno vodosnabdijevanje Crnogorskog primorja, bez uvođenja restrikcija ili drugih oblika ograničenja u vodosnabdijevanju koje bi bile izazvane smanjenom izdašnošću izvorišta „Bolje Sestre“. Međutim, činjenica da se uredno vodosnabdijevanje obezbijedilo isključivo zahvaljujući postignutoj saradnji sa DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva, jasno potvrđuje opravdanost ranije izrečenih stavova i upozorenja koja su blagovremeno upućena nadležnim organima.

Odbor direktora je, takođe, konstatovao da je, usljed kontinuiranog trenda pada izdašnosti vodoizvorišta „Bolje sestre“, koji je u ovoj godini iznosio cca 50-60 l/s, kao i, sa druge strane,

trenda rasta potrošnje vode, za očekivati da Društvo neće biti u mogućnosti da zadovolji sve potrebe za isporukom dodatnih količina vode za Crnogorsko primorje u narednoj ljetnoj turističkoj sezoni. Ovdje treba napomenuti i da u toku ove godine nije došlo do potpunog zaslanjenja izvorišta u Opštini Kotor, a koje bi izazvalo potrebu za dodatnih 70-100 l/s. Imajući u vidu nepredvidiv karakter ove prirodne pojave, ne postoji garancija da se isto neće desiti u toku ljetnje sezone 2023. godine, čime bi se dodatno zakomplikovala trenutna situacija.

Odbor direktora usvojio je Godišnji plan rada DOO „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ za 2023. godinu, koji je upućen resornom Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, odnosno, Vladi Crne Gore, na saglasnost.

Značajan dio aktivnosti čija je realizacija planirana u 2023. godini, obuhvatiće projekte na kojima je Odbor direktora intenzivno radio u 2022. godini, a koji se tiču ***izgradnje pješčanog nasipa u koritu rijeke Morače kao i izgradnje postrojenja za prečišćavanje vode***, kao najbrža i, u ovom trenutku, najizvodljivija rješenja za prevazilaženje navedenog problema, kao i maksimalni angažman kod nadležnih državnih institucija da se nekontrolisana eksploatacija šljunka i pijeska konačno zaustavi. Odbor direktora je kontinuirano preduzimao aktivnosti na nastavaku izgradnje novog cjevovoda PK Prijevor – Lastva Grbaljska i početku radova na cjevovodu u trupu novog bulevara na potezu Lastva Grbljanska –Tivat, kao i na nastavaku aktivnosti na izradi projektne dokumentacije za cjelokupnu lokalnu hidrotehničku infrastrukturu za naselja Veliki pijesak, Dobre Vode i Utjeha u Baru, i Kruče u Ulcinju.

Društvo primjenjuje najviše standarde u pogledu informisanja i pored izvještaja o radu i akata za koje postoji zakonska obaveza objavljivanja. Takođe, na jednak i jednostavan način omogućava svim zainteresovanim licima slobodan pristup traženim informacijama, u skladu sa Zakonom. Obezbijeđeno je tačno i transparentno informisanje javnosti o značaju djelatnosti Društva, kao i o važnim tekućim aktivnostima, razvojnim projektima i potencijalima Društva. Davanjem saopštenja o društveno korisnim i humanitarnim radnjama i inicijativama Društva, promovisan je imidž, misija i vizija Društva, te plasirane informacija koje doprinose unaprjeđenju ugleda Društva.

Odbor direktora sprovodio je intenzivne aktivnosti na afirmaciji svog rada i rada Društva, generalno govoreći, putem medijskih nastupa. Blagovremeno i tačno objavljivanje informacija o radu Odbora direktora i Društva, od suštinske je važnosti. Objavljivanje informacija omogućava olakšano vršenje nadzora nad radom organa upravljanja i pojačava njihovu odgovornost prema Društvu.

Obaveza objavljivanja informacija može biti moćan regulatorni instrument u kompanijskom pravu. Ona povećava odgovornost za upravljanje Društvom i transparentnost upravljanja i vođenja poslova. Princip korporativnog upravljanja sugerise da se vrši blagovremeno i tačno objavljivanje svih pitanja od materijalnog značaja koja se odnose na Društvo, uključujući finansijsko stanje, uspješnost, vlasničku strukturu i upravljanje Društvom.

Kao dodatni kanal za objavljivanje informacija, Odbor direktora je koristio štampane medije. Iako objavljivanje informacija na ovakav način podrazumijeva veće troškove, to je priznati, legalni kanal za objelodanjivanje podataka i on, za razliku od interneta, koji je pasivan, obezbjeđuje aktivno širenje informacija u javnosti o Društvu.

PREDSJEDNIK ODBORA DIREKTORA REGIONALNOG VODOVODA ZORAN LAKUŠIĆ U INTERJU ZA „DAN“ POZVAO NOVU VLADU DA HITNO ZAUSTAVI GRAĐEVINSKU MAFIJU

Zbog iskopavanja šljunka Morача се не може опоравити ни за 100 година

■ Kada је у питању крађа пијесна из корита Мораче, у претходном периоду су институције показале да су немоћне или да постоји симбиоза између моћних фирми, односно грађевинских лобија и мафије са појединцима у државним институцијама, и то треба пресјецати, поручије Лакушић

Председник Одбора директора Регионалног водовода Зоран Лакушић казао је у интервјуу за „Дан“ да се нада да ће у наредном периоду доћи до подизања оптужница због неlegalне експлоатације шљунка из корита Мораче, упозоравајући да је читав систем заправо у овом случају. Како би се спријечиле даље погубне последице, Лакушић је позвао нову владу да реагује и истакао да је неопходно хитно предузети мјере на спречавање незаконитих радњи у кориту ријеке, као и да се Морача не може опоравити ни за 100 година.

– Када је у питању крађа пијесна из корита Мораче, у претходном периоду су институције показале да су немоћне или да постоји симбиоза између моћних фирми, односно грађевинских лобија и мафије са појединцима у државним институ-

да премијер Дритан Абазовић истуни обећање да ће се супротставити свим облицима организованог криминала и корупције.

– Засад то на терену не видимо. Ако се по јутру дан позмаје, поступци који су покренути у вези челиника из правосудја обављају и надам се да ће имати снаге али и обавезе да спријече даљу крађу шљунка из Мораче, јер ако то не ураде, имаћемо велики проблем, не само за Регионални водовод, него и за државу. Вјерујем да ће се истражити, као што се кренуло у судству, да ће се кренути и на правним институцијама, нада се Лакушић.

Говорећи о последицама неlegalних радњи у кориту ријеке, Лакушић понавља да су огромне штете које се мјере стотинама милиона евра, као и девастирање корита Мораче које није могуће вратити у претход-

Лакушић у разговору са премијером „Дан“

ционални водовод тренутно ликвидно јер су морали платити кредите.

– Без новца не можемо планирати развојне пројекте. Највећи је изазов како зауставити даљи пад изданихности водозворништа Боље сестре, одакле се водом снабдијева Црногорско приморје, истиче Лакушић.

Према његовим ријечима, у кориту Мораче свакодневно се налазе они који краду шљунак, и то треба да престане да би се могла радити евиденција и санирати корито ријеке.

– Радила сам студију за савнацију и потребно је изградити брану на Морачи, али је то сада немогуће јер су тамо присутни и камioni и грађевинске машине који раде ископ шљунка. Ако се настави овакво стање у кориту Мора-

че, имаћемо тренд пада изданихности водозворништа и можда се деси да Црногорско приморје нема воде, а то је велики проблем. Туризам је стратешка грана која доноси велики новац буџету и зато треба велика обављеност и конкретне акције водити у том правцу да се спријечи екоцид ријеке Мораче и даљи пад дотока воде, подвлачи Лакушић.

Упозорио је да надлежни већ много касне у решавању овог проблема који траје више од деценије и да хитно треба забранити радове у кориту Мораче.

– Претходна влада се била залегла и провала путем неких хапшења да заустави тај процес девастиције у кориту Мораче, али, нажалост, акција је стагла. То дозвољава говори да се ради о моћним фирмама

које имају огромни новац. Држава нема снаге или воље да спријечи девастицију и хаос у кориту Мораче. Претходни премијер је то најбоље дефинисао приликом посјете кориту Мораче да је грађевинска мафија јача од државе, и да су својим новцем доприни и државним институцијама. Ми имамо ситуацију да се неметано одвија процес експлоатације шљунка из Мораче и из приобалог дијела, да раде сепарације и сваки дан камioni одвозе шљунак и то је забрињавајуће. И у овом тренутку то имамо, упозорио је Лакушић и наводи да је од 2020. године свака експлоатација на том простору незаконита и да нико нема дозвола да то ради.

Одговарајући на питање да ли се може гарантовати уредно водоснабдијевање примор-

ских општина, Лакушић истиче да Регионални водовод већ годинама указује да може доћи до проблема.

– Регионални водовод може гарантовати да ће се све уговорене количине воде без проблема сервисирати, али се

Скенирајте QR код вашим мобилним телефоним ако желите да видите видео снимак интервјуа.

појавио један други проблем, да сви локални водоводи исказују потребна мањих количина воде него што им је потребно, тако да након достављања захтјева за додатном испоруком воде. За тај дио додатне испоруке воде ми не можемо гарантовати, поред свих проблема које имамо на водозворништу Боље сестре, а то је свима познато, да је због ископавања шљунка и пијесна дошло до поремећаја водокорита Мораче, односно поремећене су надземне и подземне воде. Тако да имамо да је дотак на водозворништу био око 2.650 литара 2005. године, а да би 2021. био само 260 литара на предливу. То довољно говори у ком смо обимном проблему, закључује Лакушић.

M.M.KRGOVIĆ

Сједница о смјени Турашковића

Зоран Лакушић (Демократска народна партија) казао је за данас електронску сједницу бора директора на којој дневном реду је различите актуелне извршио директора овог јавног предузећа Јосипа Турашковића (Демократе). На дневном реду сједнице је избор вршиоца дужности извршио директора.

цијама и то треба пресјецати како бисмо дошли до конкретних резултата, изјавио је Лакушић.

Одговарајући на питање каква су његова очекивања од нове владе и да ли је било конкретних резултата у праву решавања овог проблема, Лакушић каже да није било активности од стране нове власти, као и да очекује

но стање најмање 100 година. – Имамо проблем да је девастирано и водозворниште Боље сестре. Такође, може доћи и до застоја пројекта Регионалног водовода и пројекта у туризму, указује Лакушић, додајући да ликвидност предузећа Регионални водовод угрожавају свакодневни приходи.

Каже да је предузеће Ре-

U izvještajnom periodu primjenjivana je dobra praksa da Odbor direktora dobrovoljno objavljuje informacije od materijalnog značaja, i u većem obimu od formalnih zakonskih obaveza. Internet sajt Društva lako je dostupan javnosti i izuzetno je snažno sredstvo komunikacije. Danas se internet sve više prihvata kao zvaničan kanal za objavljivanje informacija. Internet je efikasno sredstvo za brze i isplative komunikacije i Društvo ga sve više koristi za dobrovoljno objavljivanje korisnih informacija od javnog interesa (vidjeti Prilog 3).

Odredbama člana 329, stav 2, Zakona o privrednim društvima („Službeni list CG“, broj 65/20) koji je stupio je na snagu 11. jula 2020. godine, propisano je da je Društvo dužno da uskladi svoju organizaciju sa zakonom i izvrši registraciju promjena u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS) u roku od 18 mjeseci od dana stupanja na snagu tog zakona, odnosno do 11. januara 2022. godine. Ova aktivnost nije u potpunosti realizovana zbog neodgovornog odnosa menadžmenta prema ovom pitanju.

Shodno navedenom, jedan broj unutrašnjih opšti aktata Društva donijet je kroz postupak usklađivanja organizacije ovog društva sa Zakonom o privrednim društvima.

U izvještajnom periodu pripremljen je za usvajanje, odnosno, usvojen je veći broj opštih akata Društva. Posebno treba istaći da su usvojeni sljedeći akti:

- Pravilnik o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta, br. 21-4706/1 sa izmjenama i dopunama broj 22-3492 i broj 22-4015;
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima i načinu korišćenja sredstava reprezentacije broj 22-3230/12 od 08.08.2022. godine;
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zaradama i drugim primanjima broj 22-3492/6 od 26.08.2022.godine;
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zaradama i drugim primanjima broj 22-4015/5 od 27.09.2022.godine.

VAŽNE NAPOMENE

U izvještajnom periodu, Odbor direktora se bavio aktuelnim, ali i strateškim pitanjima. Odbor direktora maksimalno je bio posvećen očuvanju i unaprjeđenju poslovanja i sa pažnjom odovornog predstavnika Vlade Crne Gore izvršavao povjerene zadatke.

Odbor direktora je redovno i po ustaljenoj dinamici, izvršavanjem usvojenog Plana rada, sprovodio nadzor i vršio procjenu realizacije postavljenih ciljeva i efikasnosti poslovanja Društva, kroz odgovarajuće periodične izvještaje koje je zahtijevao od izvršnog direktora Društva, o pitanjima koja se tiču analize i prognoze poslovanja, realizacije odluka Odbora direktora, radu samog izvršnog direktora, radu organizacionih jedinica, finansijskom poslovanju (periodični i godišnji), te usklađenosti poslovanja Društva sa zakonom i drugim propisima.

Detaljno je analizirana mogućnost projektovanja smanjivanja troškova poslovanja Društva za 2022. godinu u odnosu na uporedni period u 2021. godini, što je rezultiralo pozitivnim poslovanjem Društva i pored brojnih ekonomskih poteškoća i, to u periodu kad je dovedena u pitanje održivost Društva.

Pored redovnih formi izvještavanja, Odbor direktora je u izvještajnom periodu upućivao određeni broj zahtjeva menadžmentu Društva za dostavljanjem informacija vezanih za tekuće i planirano poslovanje Društva, a posebno u pogledu optimizacije troškova i sprovođenja mjera za ublažavanje negativnih efekata razvojnih kreditnih zaduženja.

Odbor direktora je odgovornim pristupom i bliskom i kvalitetnom saradnjom sa državnim institucijama, čije ingerencije imaju dodira sa politikom vodosnabdijevanja na Crnogorskom primorju, odnosno, kroz koordiniranu saradnju svih relevantnih subjekata, nastojao da pronađe kvalitetan način za prevazilaženje svih problema u urednom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja, kako u predstojećoj, tako i svim narednim godinama.

ZAKLJUČAK

Odbor direktora DOO „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“, kao organ upravljanja Društvom, podnošenjem ovog Izveštaja ima za cilj predstavljajući svojih najvažnijih aktivnosti u protekloj godini.

Na osnovu svega iznesenog, da se zaključiti da je izvještajna godina bila turbulentna i prepuna izazova i problema (najčešće prouzrokovanih spoljnim faktorom) koje je bilo neophodno u hodu rješavati. Odgovornim vršenjem svoje funkcije, Odbor direktora je realizovao brojne aktivnosti, kroz niz radnji i mjera, razmatranje brojnih materijala, dokumenata, izvještaja, informacija, pregleda i analiza, kako od strateškog značaja za kompaniju, tako i iz oblasti tekućeg poslovanja, koje su, u konačnom, doprinijele uspješnom rješavanju tih prepreka, odnosno poslovanju Društva na najvišem mogućem nivou.

Odbor direktora je u izvještajnom periodu ostvario efikasno unutrašnje poslovanje i uspješno usmjeravao realizaciju razvojnih projekata Društva. Na ekonomsko – finansijski položaj Društva dominantno su uticale kamate i kreditne obaveze prema međunarodnim finansijskim institucijama. U pomenutom periodu, Odbor direktora je svoju aktivnost usmjerio na iznalaženje najboljih rješenja u cilju unaprjeđenja funkcionisanja i postizanja održivog razvoja Društva.

U periodu koji obuhvata ovaj Izvještaj, donijete su Odluke koje predstavljaju zbir preduzetih mjera i aktivnosti u cilju obezbjeđenja uslova za regularno i nesmetano funkcionisanje Društva.

Sa stanovišta ukupne situacije u kojoj egzistira i funkcionise Društvo, s jedne strane, i raspoložive primjene mjera i aktivnosti koje su u nadležnosti Odbora direktora, s druge strane, jednostavno se kao imperativ nametalo pitanje kontinuiteta funkcionisanja Društva. U tom smislu, od sprovedenih mjera i aktivnosti koje su od posebnog značaja za Društvo, mogu se izdvojiti sljedeće:

1. Preduzete mjere na planu mobilisanja svih zaposlenih, kao i uspostavljanja konstruktivne saradnje sa lokalnim vodovodima, posebno sa DOO „Vodovod i kanalizacija“ Budva, doprinijele su da u 2022. godini, kao i uvijek do sada, Društvo ispuni izuzetno odgovoran zadatak u funkciji javnog interesa - da korisnicima na Crnogorskom primorju distribuira neophodnu količinu zdravstveno ispravne, bezbjedne i veoma kvalitetne vode za piće;
2. Pokrenute su aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje likvidnosti društva: da se izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju ponovo uvede naplaćivanje posebne

naknade na investicije koje se realizuju na Crnogorskom primorju, za hotele sa 4* i 5*, kao i da se produži period naplate te naknade do 2034. godine, odnosno, sve dok obaveze Društva po pitanju izmirenja kredita ne budu realizovane; da se poveća cijena distribucije vode iz regionalnog vodovodnog sistema;

3. Nastojanja da se obesmisli rad Odbora direktora i preuzmu njegove ingerencije, kroz razne zabrane zaposlenima da Odboru pruže bilo kakvu tehničku podršku, te kroz selektivna sprovođenja njegovih odluka i kreiranje krize funkcionisanja, odnosno upravljanja Društvom, Odbor direktora je sankcionisao smjenom izvršnog direktora;
4. Uspješno je nastavljena dalja izgradnja regionalnog vodovodnog sistema, odnosno, sprovedene su aktivnosti na realizaciji druge i treće faze njegove izgradnje. Druga faza izgradnje podrazumijeva izgradnju novog cjevovoda od prekidne komore „Prijevor“ do opštine Tivat, u dužini od 16 km. Izgradnjom ovog cjevovoda, čija je vrijednost 12 miliona eura, treba da se poveća kapacitet regionalnog vodovodnog sistema za distribuciju dodatne količine vode za opštine Kotor, Tivat i Herceg Novi, sa postojećih 330 l/s na 750 l/s. Obezbjeđenjem Nadzora u četvrtom kvartalu, iako je to planirano ranije, konačno su stvorene sve pretpostavke da se krene sa izgradnjom prve dionice ovog cjevovoda na relaciji Prekidna komora „Prijevor“ – Lastva Grbljanska, u dužini od 2,2 km. Sa Upravom za saobraćaj je potpisan Aneks Sporazuma o implementaciji i međusobnim obavezama na projektu izgradnje bulevara JAZ - Aerodrom „Tivat“ i drugog cjevovoda regionalnog vodovodnog sistema na dionici Jaz – Tivat, čija je dužina cca 14 km. Planiranom dinamikom tekle su i pripremne aktivnosti (izrada idejnog projekta) za realizaciju treće faze izgradnje regionalnog vodovodnog sistema koja podrazumijeva izgradnju hidro-tehničke infrastrukture u naseljima Dobra Voda, Veliki Pijesak i Utjeha u opštini Bar i u naselju Kručje u opštini Ulcinj.
5. Urađen je i, u skladu sa Statutarnom procedurom, usvojen jedan broj značajnih normativnih akata kao što su *Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta*, *Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zaradama i drugim primanjima*, *Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima i načinu korišćenja sredstava reprezentacije*, a sprovedene su i neophodne procedure da se već početkom 2023. godine potpiše Kolektivni ugovor.
6. Pokrenut je niz mjera i aktivnosti na utvrđivanju uzroka pada izdašnosti izvorišta „Bolje Sestre“ kao i za iznalaženje rješenja koja će doprinijeti zaustavljanju pada, odnosno, poboljšanju izdašnosti ovog izvorišta.

Kako su sve naučne analize i studije koje je Društvo izrađivalo i sprovodilo u saradnji sa eminentnim predstavnicima naučne zajednice, pokazale da je, pored klimatskih promjena, osnovni uzrok pada izdašnosti vodoizvorišta „Bolje Sestre” nelegalna eksploatacija šljunka i pijeska, kao i nedovoljno stručno regulisanje korita rijeke Morače, to je preduziman čitav niz mjera i aktivnosti u pravcu otklanjanja ovog uzroka. Pojačana je zaštita sanitarnih zona zaštite izvorišta „Bolje Sestre”, a nadležni državni organi i institucije su svakodnevno izvještavani o nelegalnoj eksploataciji i devastaciji koja je načinjena u koritu i priobalju rijeke Morače.

Čitavim nizom dopisa i tokom brojnih sastanaka održanih na ovu temu, nadležni državni organi i institucije su detaljno upoznati sa ovim problemom, sa odlučnim zahtjevom da se zaustavi svaka dalja nelegalna djelatnost u koritu rijeke Morače, odnosno u drugoj i trećoj zoni sanitarne zaštite izvorišta „Bolje Sestre”.

7. Posebno značajne rezultate dao je Okrugli sto na temu: *„Trenutno stanje i mogućnosti Regionalnog vodovoda, izazovi i šanse za budući održivi razvoj, u susret ljetnjoj turističkoj sezoni 2023. godine“* koji je Odbor direktora u saradnji sa menadžmentom Društva organizovao. To je bila prilika da se predstavnici najznačajnijih državnih institucija, lokalnih samouprava i vodovodnih društava na Crnogorskom primorju, članovi stručne, akademske zajednice, pripadnici nevladinog sektora, te predstavnici medija upoznaju sa rezultatima studije *„Monitoring, kontrola i zaštita izvorišta Bolje Sestre“*, autora „Geoprojekt“ DOO, koja je finansirana iz sredstava IPA INTERREG CBC IT-AL-MNE programa. Ova studija je još jednom nedvosmisleno pokazala da osnovni uzrok pada izdašnosti izvorišta „Bolje Sestre” predstavljaju nelegalne aktivnosti u koritu i priobalnom području rijeke Morače. Studija je ponudila vrlo konkretna rješenja za zaustavljanje pada, odnosno, poboljšanje izdašnosti ovog izvorišta kao i za obezbjeđenje dodatne količine vode za potrebe Crnogorskog primorja. Zaključci Okruglog stola, koji su jednoglasno prihvaćeni od strane svih učesnika ovog skupa, postali su smjernica za preduzimanje daljih mjera i aktivnosti od strane svih nadležnih subjekata, a koje su predložene u okviru navedene Studije. Kao takvi su, između ostalog, bili glavni pokretač za donošenje zabrane privredne aktivnosti kompaniji Montenegro Petrol od strane Osnovnog suda u Podgorici.

Naglašena je apsolutna potreba da se zaustave i svi radovi na regulaciji korita rijeke Morače i preduzmu hitne mjere kako bi se izvršila njegova sanacija, i to tako što će se snimiti stanje korita Morače u ugroženoj zoni i preduzeti hitne mjere na sanaciji najvećih neravnina i udubljenja sa najnižim kotama, zatim primijeniti tehnička rješenja za vraćanje nivoa Morače u prirodno stanje, s ciljem zaštite izdašnosti izvorišta „Bolje Sestre“. Istovremeno sa usvajanjem tehničkih rješenja za vraćanje nivoa Morače u prvobitno stanje, neophodno je izraditi projekat regulacije korita Morače u odnosu na sadašnje stanje. U okviru projekta regulacije, neophodno

je primijeniti mahanizme koji će isključiti svaku mogućnost dodatne eksploatacije šljunka u drugoj zoni sanitarne zaštite izvorišta.

8. Ono što je posebno obelježilo izvještajni period, jeste činjenica da je ovo Društvo naišlo na puno razumijevanje i potporu Vlade Crne Gore, Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma, Uprave za vode, Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije, kao i brojnih drugih državnih organa i institucija. Upravo njihova podrška i odlučnost da se sa ovim nelegalnim aktivnostima uhvate u koštac, budi nadu da će konačno doći do zaustavljanja nelegalne eksploatacije šljunka i pijeska, a samim tim, i do eliminisanja osnovnog uzroka trenda pada izdašnosti vodoizvorišta. Sprječavanje svih oblika devastacije korita rijeke Morače i uklanjanje svih nedozvoljenih objekata, stvorice uslove za sprovođenje mjera i aktivnosti za povećanje izdašnosti izvorišta (izgradnja pješčanog nasipa u koritu rijeke Morače), odnosno, obezbjeđenje dodatnih količina vode (instalacija postrojenja za prečišćavanje vode). Sprovođenjem navedenih mjera i aktivnosti, umnogome će se ublažiti negativni efekti nelegalnih radova u koritu rijeke Morače. Upravo u pravcu kreiranja uslova i pretpostavki za realizaciju navedenih mjera, primarno su se odvijale i aktivnosti ovog Društva.
9. Sve aktivnosti Društva su praćene i podržane od brojnih medija koji su svojim objektivnim informisanjem doprinijeli njihovoj uspješnoj realizaciji. Upravo zahvaljujući jednoj takvoj saradnji, javno mnjenje je adekvatno upoznato sa problemima i izazovima sa kojima se Društvo susreće u svom radu. Na taj način, konačno je rješavanje tih ozbiljnih problema stavljeno u fokus pažnje i građana, koji, u konačnom, i trpe najveće posljedice, i nadležnih organa.

Na osnovu svega navedenog, može se zaključiti da je Odbor direktora kvalitetnim i detaljnim diskusijama vođenim na sjednicama koje su održavane u izvještajnom periodu, na krajnje odgovoran, profesionalan i temeljan način pristupio svim pitanjima, posebno vodeći računa o poštovanju svih važećih zakonskih propisa i odredbi koje se tiču korporativnog upravljanja i zaštite interesa svakog zaposlenog, bez izuzetaka.

PREDSJEDNIK ODBORA DIREKTORA
Zoran Lakušić

Prilog 1: Dnevni redovi sjednica Odbora direktora održanih u izvještajnom periodu;
Prilog 2: Održane Sjednice i Odluke koje je Odbor direktora donio u izvještajnom periodu;
Prilog 3: Mediji o radu Odbora direktora u periodu od juna 2021. do decembra 2022. godine.